

Asia C-226/24 [Barbavi]ⁱ

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

26.3.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Corte d'appello di Firenze (Italia)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.1.2024

Valittaja:

A.M.

Vastapuoli:

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

CORTE D'APPELLO DI FIRENZE

Työoikeudellisten asioiden jaosto

[--]

asiassa [--], jonka on pannut vireille

A.M. [--]

valittaja ylioikeuteen palautetussa asiassa

ja jossa vastapuolina ovat

Istituto nazionale della previdenza sociale INPS (kansallinen sosiaalivakuutuslaitos, Italia) [--]

vastapuoli ylioikeuteen palautetussa asiassa

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

ja

Agenzia delle entrate Riscossione (verohallinto – veronkanto-osasto, Italia)

vastaaja ylioikeuteen palautetussa asiassa, poissa olevana

ja jossa on kyse asiasta, jonka Corte di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) työoikeudellisten asioiden jaosto on 27.4.2022 antamallaan määräyksellä nro [– –] palauttanut Corte d’appello di Firenzeen (Firenzen ylioikeus, Italia)

[– –] on tehnyt seuraavan

PÄÄTÖKSEN SEUT 267 ARTIKLAN MUKAISEN, UNIONIN OIKEUDEN TULKINTAA KOSKEVAN ENNAKKORATKAISUKYSYMYKSEN ESITTÄMISESTÄ EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIMELLE

CORTE D’APPELLON RATKAISTAVANA OLEVA ASIA

- 1 Menettelyssä on kyse siitä, että A.M. on vastustanut kahta veloitusilmoitusta, jotka INPS antoi joulukuussa 2013 ja jotka silloinen Equitalia Centro s.p.a. (nykyinen Agenzia delle entrate Riscossione) antoi sille tiedoksi. Nämä veloitusilmoitukset sisälsivät määräyksen maksaa puuttuvia sosiaalivakuutusmaksuja ja yksityisoikeudellisia seuraamusmaksuja, jotka liittyivät A.M:n palveluksessa vuonna 2007 määräaikaisina työntekijöinä työskennelleisiin maataloustyöntekijöihin, joiden osalta työnantaja oli laskenut sosiaalivakuutusmaksut tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien perusteella eikä valtakunnallisen työehtosopimuksen mukaisen 6,30 tunnin päivittäisen työajan perusteella. Tarkemmin sanottuna ilmoitusten sisältö oli seuraava:
 - ilmoitus nro 351 2013 00015706 01 000, johon sisältyi määräys maksaa 4,1 euroa IVS-maksuja (työkyvyttömyys-, vanhuus- ja perhe-eläkemaksu, contributo IVS) ja niitä koskevia yksityisoikeudellisia seuraamusmaksuja, jotka liittyivät vuoden 2007 ensimmäisellä vuosineljänneksellä palveluksessa olleisiin määräaikaisiin maataloustyöntekijöihin;
 - ilmoitus nro 351 2013 00015707 02 000, johon sisältyi määräys maksaa 3 932,27 euroa IVS-maksuja (työkyvyttömyys-, vanhuus- ja perhe-eläkemaksu, contributo IVS) ja niitä koskevia yksityisoikeudellisia seuraamusmaksuja, jotka liittyivät vuoden 2007 toisella vuosineljänneksellä palveluksessa olleisiin määräaikaisiin maataloustyöntekijöihin.
- 2 Corte d’appello di Firenzeen työoikeudellisten asioiden jaosto [– –], jolta oli haettu muutosta Tribunale di Grosseton (Grosseton alioikeus, Italia) antamaan tuomioon, hylkäsi vaatimukset ja totesi veloitusilmoituksiin sisältyneet vaatimukset perustelluiksi. Se perusteli tätä sillä, että määräaikaisten maataloustyöntekijöiden palkka oli suhteutettava 6,30 tunnin päivittäiseen työaikaan eikä tosiasiallisesti tehtyihin työtunteihin.

- 3 Corte di cassazione työoikeudellisten asioiden jaosto [– –] palautti asian ennakkoratkaisua pyytäneeseen Corte d'appelloon ja vahvisti tässä yhteydessä seuraavan oikeusperiaatteen: ”Sosiaalivakuutusmaksut, jotka maataloustyönantaja on velvollinen maksamaan määräaikaisille maataloustyöntekijöille maksetuista palkoista, on asetuksen (decreto legge) nro 338/1989 1 §:n 1 momentin [– –], luettuna yhdessä 6.7.2006 tehdyn valtakunnallisen työehtosopimuksen 40 artiklan kanssa, mukaisesti laskettava yksinomaan tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien perusteella, paitsi mikäli konkreettisesti ilmenee, että työnantaja on ylivoimaisesta esteestä johtuvien keskeytysten vuoksi määrännyt työntekijän pysymään maatilalla työnantajan käytettävissä.”

Corte di cassazione totesi tiivistetysti seuraavaa:

– 6.7.2006 tehdyn maatalous- ja puutarhatyöntekijöiden valtakunnallisen työehtosopimuksen 30 artiklan 1 kohdassa, jossa työajaksi sovitaan 39 tuntia viikossa eli 6,30 tuntia päivässä, todetaan ainoastaan viikoittaisen ja päivittäisen työajan enimmäistuntimäärä, mutta siinä ei oteta kantaa vähimmäistuntimäärään.

– Kun saman työehtosopimuksen 40 artiklan 1 kohdassa todetaan, että määräaikaisella työntekijällä on oikeus saada maksu työtunneista, jotka hän on päivän aikana tosiasiallisesti tehnyt, siinä vahvistetaan ehto, joka on loogisesti yhteensopimaton viikoittaisen ja päivittäisen työajan käsitteiden kanssa, koska siinä maksettava palkka irrotetaan ennalta vahvistetusta työajasta, joka olisi yleisesti ja abstraktisti yksilöitävissä.

– Kyseinen sopimusehto, joka juontaa juurensa määräaikaisen maataloustyön ominaispiirteistä, on täysin yhteensopiva asetuksen nro 66/2003 16 §:n 1 momentin g kohdan kanssa, jolla pannaan täytäntöön direktiivi 93/104/EY ja direktiivi 2000/34/EY ja jossa säädetään, että määräaikaiset maataloustyöntekijät jäävät tavanomaisen työajan viikoittaista kestoa koskevan sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle.

– [– –] *[muita huomioita, joilla ei ole merkitystä ennakkoratkaisukysymyksen kannalta]*

– Asetuksen (decreto legge) nro 338/1989 1 §:n 1 momentissa [– –] säädetään sosiaalivakuutusmaksujen osalta, että sosiaalivakuutusmaksuja laskettaessa laskentaperusteeksi otettava palkka ei voi olla pienempi kuin laeissa, asetuksissa, valtakunnallisesti edustavimpien ammattijärjestöjen tekemissä työehtosopimuksissa tai kollektiivisissa tai yksilöllisissä sopimuksissa sovittujen palkkojen määrä (ja määräaikaisten maataloustyöntekijöiden osalta työehtosopimusten mukainen palkka on nimenomaan tehtyjen työtuntien mukainen palkka).

– Päinvastainen johtopäätös tosiasiallisesti tehtyihin työtunteihin perustuvasta sosiaalivakuutusmaksujen laskennasta ei sitä paitsi ole ajateltavissa, ”kun otetaan huomioon valituksenalaisessa tuomiossa mainittu, direktiivin 99/70/EY [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeessa tarkoitettua määräaikaisten

työntekijöiden syrjintäkieltoa koskeva unionin oikeuskäytäntö; [– –] kyseinen kielto nimittäin koskee työsopimuksen osapuolten välistä työsuhdetta ja se voi mahdollisesti oikeuttaa mahdolliset työntekijän vaatimukset, joiden mukaan hänellä on oikeus saada enemmän kuin mitä hänelle on tosiasiallisesti maksettu, mutta on selvää, ettei sosiaalivakuutuslaitos voi sen perusteella vaatia erilaisia ja suurempia sosiaalivakuutusmaksuja, koska sosiaalivakuutussuhdetta koskevat asiat eivät kuulu unionin oikeuden säännösten soveltamisalaan”.

- 4 Kun asia oli palautettu Corte d’appellon ratkaistavaksi, [A.M.] vaati Corte di cassazione vahvistaman oikeusperiaatteen mukaisesti vastustuksen kohteena olevien veloitusilmoitusten kumoamista sillä perusteella, että se oli jo suorittanut maksut määräaikaisten maataloustyöntekijöiden osalta ja laskenut ne tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien mukaan.
- 5 Corte d’appelloon palautetussa asiassa INPS esitti kysymyksen siitä, onko Corte di cassazione vahvistama oikeusperiaate yhteensopiva Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70/EY [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeessa tarkoitetun syrjintäkiellon kanssa. Kyseisen lausekkeen 1 kohdan sanamuoto on seuraava: ”Määräaikaisiin työntekijöihin ei saa soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin vastaaviin vakituisiin työntekijöihin pelkästään siksi, että heillä on määräaikainen työsopimus tai työsuhde, ellei siihen ole asiallisia syitä.”

INPS esittää näkemyksensä, että jos katsotaan, että määräaikaisten maataloustyöntekijöiden sosiaalivakuutusmaksut on maksettava tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien perusteella lasketun palkan mukaisesti (valtakunnallisen työehtosopimuksen 40 artikla) eikä päivittäisen 6,30 tunnin työajan perusteella lasketun palkan mukaisesti, kuten vakituisten maataloustyöntekijöiden tapauksessa (valtakunnallisen työehtosopimuksen 30 artikla) tehdyistä työtunneista riippumatta, vaikka molempien työntekijäryhmien työtehtävät olisivat samat, se merkitsee ensin mainittujen työntekijöiden epäedullisempaa kohtelua sosiaalivakuutuksen osalta sekä työnantajan maksettavaksi tulevien sosiaalivakuutusmaksujen kannalta että INPS:n myöntämien etuuksien kannalta; etuudet nimittäin suhteutetaan maksettuihin sosiaalivakuutusmaksuihin, jolloin ne jäävät todennäköisesti pienemmiksi kuin viimeksi mainituilla työntekijöillä.

Lisäksi INPS esittää, että jos syrjintäkiellon periaatteen tarkoituksena on varmistaa, ettei määräaikaisen työsopimuksen käyttö heikennä asianomaisen työntekijän asemaa asettamalla hänet vakituista työntekijää heikompaan tilanteeseen, edellä mainittuun 4 lausekkeeseen sisältyvää työehdot-sanaa ei pidä tulkita suppeasti niin, että se koskisi ainoastaan sitä, miten työnantaja kohtelee työntekijää, vaan laajemmin niin, että se kattaa kaikki työntekijän ja työnantajan aineellisoikeudelliseen asemaan kohdistuvat oikeusvaikutukset, mikä tarkoittaa siis myös eläketurvaa koskevia seikkoja, joiden osalta on otettava huomioon sekä

sosiaalivakuutusmaksujen määrä että siihen suhteutuva etuuskien määrä sekä työsuhteen aikana että sen päätyttyä.

Näin ollen INPS on pyytänyt Corte d'appello di Firenzeä lykkäämään asian käsittelyä ja esittämään unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

[– –] *[samankaltaisia kysymyksiä kuin ne, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin jäljempänä esittää]* [– –] Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan oikeudenkäynnin päätteeksi INPS vaati pääasiassa, että valitus hylätään tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta perusteettomana.

Agenzia delle entrate Riscossione ei osallistunut oikeudenkäyntiin.

- 6 Tämän jälkeen [A.M.] toimitti 30.6.2023 kirjelmän, jossa se vaati ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan pyynnön hylkäämistä, [– –] koska pakolliset sosiaalivakuutusmaksut eivät kuulu direktiivin 1999/70/EY asialliseen soveltamisalaan ja koska kyseisellä direktiivillä ei ole horisontaalista vaikutusta vaan ainoastaan vertikaalinen vaikutus, eikä siihen siten voida vedota INPS:n ja työnantajan välisessä suhteessa;

[– –] *[kansallista prosessioikeutta koskevia näkökohtia]* [– –] *[kansallista menettelyä koskevia seikkoja]* [– –] PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

- 7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka ratkaistavaksi Corte di cassazione on asian palauttanut, on kansallisen oikeuden mukaan velvollinen noudattamaan Corte di cassationen ratkaisua: Italian siviiliprosessikoodeksin (codice di procedura civile) 384 §:ssä nimittäin nimenomaisesti säädetään, että tuomioistuimen, johon asia on palautettu, on pitädyttävä Corte di cassationen ilmaisemassa oikeusperiaatteessa ja muutoinkin siinä, mitä kyseinen tuomioistuin on lausunut (Corte di cassationen vahvistaman oikeusperiaatteen sitovuudesta ks. viimeisimpänä Corte di cassationen tuomio nro 27155/2017).
- 8 Menettelyn tässä vaiheessa oikeudenkäynnissä on siis kyse siitä, miten konkreettisesti yksittäistapauksessa sovelletaan sääntöä, jonka mukaan nyt käsiteltävässä asiassa valittajana olevan työnantajan tuli maksaa määräaikaisten maataloustyöntekijöiden sosiaalivakuutusmaksut tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien mukaan.
- 9 Sovellettavat kansalliset säännökset sisältyvät 6.7.2006 tehdyn valtakunnallisen maatalous- ja puutarhatyöntekijöiden työehtosopimuksen 40 artiklaan, jonka mukaan määräaikaaisella työntekijällä on oikeus saada maksu päivän aikana tosiasiallisesti tekemistään työtunneista, sellaisena kuin Corte di cassazione on sitä tulkinnut, ja asetuksen (decreto legge) nro 338/1989 1 §:n 1 momenttiin [– –], jossa sosiaalivakuutusmaksujen määrä suhteutetaan palkkaan säätämällä säännöstä, jonka mukaan sosiaalivakuutusmaksuja laskettaessa laskentaperusteeksi otettava palkka ei voi olla pienempi kuin laeissa, asetuksissa tai valtakunnallisesti edustavimpien ammattijärjestöjen tekemissä

työehtosopimuksissa sovittujen palkkojen määrä taikka kollektiivisissa tai yksilöllisissä sopimuksissa sovittujen palkkojen määrä, jos näistä seuraava palkka on työehtosopimuksessa sovittua palkkaa suurempi. Kun näihin säännöksiin sovelletaan Corte di cassazione vahvistamaa oikeusperiaatetta, sosiaalivakuutusmaksut tulisi määrääikaisten maataloustyöntekijöiden tapauksessa maksaa tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien perusteella, koska työehtosopimusten mukaan kyseisillä työntekijöillä on oikeus palkkaan ainoastaan niiden osalta.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että saman valtakunnallisen työehtosopimuksen 30 artiklassa vakituisten työntekijöiden osalta sen sijaan määrätään, että työaika on 39 tuntia viikossa eli 6,30 tuntia päivässä; tällöin työnantaja on joka tapauksessa velvollinen maksamaan työntekijälle mainitun tuntimäärän mukaisesti – siinäkin tapauksessa, ettei työnantaja vaadi työntekijältä työsuoritusta, lukuun ottamatta kuitenkaan tilanteita, joissa työ keskeytyy ylivoimaisen esteen vuoksi – ja maksamaan sosiaalivakuutusmaksut vastaavasta palkasta.

- 10 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin suhtautuu epäilevästi siihen, onko Corte di cassazione vahvistama oikeusperiaate yhteensopiva unionin oikeuden ja erityisesti määrääikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70/EY [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeen kanssa, ja katsoo, että edellytykset INPS:n pyytämän ennakkoratkaisupyynnön esittämiseksi Euroopan unionin tuomioistuimelle ovat olemassa.

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen kansallisen oikeuden näkökulmasta

11 [– –]

12 [– –]

13 [– –]

[– –] *[kansallista oikeuskäytäntöä ja unionin oikeuskäytäntöä, joiden perusteella unionin tuomioistuimelle tehtävä ennakkoratkaisupyynnö voidaan ottaa tutkittavaksi]*

Unionin oikeuden sovellettavuus nyt tarkasteltavassa asiassa

- 14 Asiasisällön osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että nyt tarkasteltavaan tapaukseen sovelletaan unionin oikeutta Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määrääikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70/EY [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeessa tarkoitetun syrjintäkiellon osalta. Kyseisen lausekkeen 1 kohdan sanamuoto on seuraava: ”Määrääikaisiin työntekijöihin ei saa soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin vastaaviin

vakituisiin työntekijöihin pelkästään siksi, että heillä on määräaikainen työsopimus tai työsuhde, ellei siihen ole asiallisia syitä.”

- 15 Ensinnäkin oikeudenkäynnissä on keskusteltu työehtojen käsitteestä, jota ei tule ymmärtää suppeasti vaan laajassa merkityksessä siten, että se kattaa kaikki edut, jotka työnantaja työntekijälle työsuhteen perusteella suorittaa, ja että se koskee siten myös palkan määrää (unionin tuomioistuimien, 13.9.2007 annettu tuomio *Del Cerro Alonso* (C-307/05); tuomio 12.12.2013, *Carratù* (C-361/12); tuomio 15.4.2008, *Impact* (C-268/06)).

Tuomiossa *Del Cerro Alonso* todetaan tarkalleen ottaen seuraavaa: ”EY 137 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaan ja näin ollen sen nojalla annettujen direktiivin 1999/70 ja puitesopimuksen soveltamisalaan kuuluu kysymys siitä, onko tämän puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa säädetyn syrjimättömyyden periaatteen mukaisesti jokin palkkauksen osatekijä myönnettävä määräaikaiselle työntekijälle samalla tavoin kuin vakituiselle työntekijälle, koska kyseessä on työehto” (47 kohta). Näin ollen työehtojen yhdenvertaisuuden käsitettä on tulkittava siten, että se kattaa palkan, jonka suuruus määritetään toki kansallisissa oikeusjärjestyksissä, mutta jota ei voida määrittää eri tavoin määräaikaisten työntekijöiden vahingoksi pelkästään sillä perusteella, että heillä on määräaikainen työsopimus, ellei siihen ole asiallisia syitä.

- 16 Nyt tarkasteltavassa asiassa nimittäin on ensinnäkin kyse määräaikaisille maataloustyöntekijöille maksettavasta palkasta, koska kansallisen lainsäädännön mukaan sosiaalivakuutusmaksut – toisin sanoen suoritukset, joita INPS asiassa vaatii – on maksettava työsuhteessa olevien työntekijöiden koko palkasta.
- 17 Toiseksi asiassa katsotaan, että työehtojen käsite kattaa myös INPS:n vaatimat sosiaalivakuutusmaksut, koska ne ovat yhteydessä ammatillisista eläkevakuutusjärjestelmistä maksettaviin etuuksiin eli etuuksiin, jotka myös kuuluvat [unionin oikeudessa määriteltyyn] palkan käsitteeseen (vrt. unionin tuomioistuimen tuomio 17.5.1990, *Barber* (C-262/88); tuomio 13.11.2008, *komissio v. Italia* (C-46/07) sekä tuomio 15.4.2008, *Impact* (C-268/06), jonka mukaan kyseisen käsitteen alaan kuuluvat ”eläkkeet, jotka perustuvat työntekijän ja työnantajan väliseen työsuhteeseen, mutteivät eläkkeet, jotka perustuvat lakisääteiseen järjestelmään – – [johon] osallistuminen perustuu enemmän sosiaalipoliittisiin syihin kuin tällaiseen työsuhteeseen”).
- 18 Direktiivin 2006/54 määritelmässä ammatillisten sosiaaliturvajärjestelmien todetaan olevan sellaisia järjestelmiä, jotka antavat turvaa sairauden, työkyvyttömyyden, vanhuuden, työtapaturmien, ammattitautien ja työttömyyden varalta ja joita sosiaaliturvaa koskevasta yleisestä järjestelmästä annettu direktiivi 79/7/ETY ei koske; sen mukaan näiden järjestelmien tarkoituksena on ”antaa palkansaajille ja itsenäisille ammatinharjoittajille yrityksessä tai yritysryhmässä, taloudellisen toiminnan alueella tai ammattialalla tai ammattialojen ryhmässä etuudet, jotka täydentävät lakisääteisiin sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvia

etuuksia tai korvaavat ne, riippumatta siitä, onko näiden järjestelmien piiriin kuuluminen pakollista tai vapaaehtoista”.

Tämä on ollut unionin tuomioistuimen vakiintunut näkemys, mistä voidaan päätellä, että se, mikä erottaa ammatillisia sosiaaliturvajärjestelmiä ja sosiaalivakuutusten yleistä järjestelmää toisistaan, ei ole suojan vakuutusluonteinen tarkoitus tai suojan kohteena olevien riskien luonne, vaan pikemminkin edunsaajien tyyppi ja kyseessä olevan suhteen peruste: sosiaalivakuutuslaitokset myöntävät etuuksia lähes kaikille ihmisille lain nojalla ja solidaarisuuteen ja heikompiosaiten tukemiseen perustuvilla kriteereillä, kun taas ammatillisista järjestelmistä myönnetään julkisten, lakisääteisten sosiaaliturvajärjestelmien myöntämiä etuuksia täydentäviä tai korvaavia etuuksia työntekijöille, jotka kuuluvat tiettyyn yritykseen, taloudellisen toiminnan alueeseen tai ammattialaan, ja ne ovat heidän työsuhdettaan täydentävä osatekijä.

- 19 Nyt tarkasteltavassa tapauksessa on kyse maksuista, jotka kohdennetaan työsuhteesta riippuvien etuuksien myöntämiseen; kyseisten etuuksien suuruus on verrannollinen työsuhteen keston ja ne perustuvat palkan määrään, koska maksut riippuvat palkan suuruudesta. Tästä seuraa, että jos palkan määrä pienenee (jolloin myös maksujen määrä pienenee), se merkitsee myös etuuksien pienenemistä, mistä aiheutuu ilmeistä haittaa yksittäisille työntekijöille mutta myös taloudellinen rasite yhteiskunnalle, koska tällaisille työntekijöille myönnettävät etuudet myönnetään kokonaan julkisesta sosiaaliturvajärjestelmästä.
- 20 Tältä osin asiassa on siten kyse myös etuuksista, joita määräaikaisille maataloustyöntekijöille voidaan myöntää: kun tällaisten työntekijöiden oikeus palkkaan perustuu ainoastaan tosiasiallisesti tehtyihin työtunteihin (toisin kuin vakituisilla työntekijöillä, joille on taattu aina tietty työehtosopimuksessa määritetty vähimmäispalkka tosiasiallisesti tehdyistä työtunneista riippumatta), on selvää, että heillä on oikeus pienempiin etuuksiin.
- 21 Ei kuitenkaan ole epäilystäkään siitä, että nyt tarkasteltavassa tapauksessa on kyse ”työehdoista”, joihin direktiivin 99/70/EY [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeessa viitataan, ja että asia kuuluu siis unionin oikeuden soveltamisalaan.
- 22 Maatalousalaa ei myöskään ole suljettu kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.
- 23 Valittajan puolustus on vedonnut siihen, että direktiivillä on ainoastaan vertikaalinen vaikutus eikä siihen siten voida vedota yksityisten välisessä asiassa. Tätä väitettä vastaan puhuu ensinnäkin se, että kyseinen direktiivi on saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä asetuksella (decreto legislativo) nro 368/2001, jonka 6 §:llä syrjäntäkiellon periaate on säädetty myös Italian järjestelmään (nykyään vastaavasti asetuksen (decreto legislativo) nro 81/2015 25 §), mistä seuraa, että kyseisellä periaatteella on myös horisontaalinen vaikutus yksityisten välisissä ja yksityisten ja yhteisöjen välisissä suhteissa.

- 24 Toiseksi syrjäntäkiellon periaate on unionin oikeuden yleinen oikeusperiaate, jolla on täysi välitön vaikutus myös horisontaalisissa suhteissa, ainakin tilanteissa, joissa siitä on nimenomaisesti säädetty johdetun oikeuden lähteissä, kuten nyt tarkasteltavassa tapauksessa direktiivissä 99/70/EY (vrt. unionin tuomioistuimen tuomio Küçükdeveci (C-555/07)).
- 25 Lisäksi on otettava huomioon, että edellä mainitun 4 lausekkeen 1 kohtaan sisältyvää kieltoa on pidetty ehdottomana ja riittävän täsmällisenä niin, ettei edes direktiivin kansallisia täytäntöönpanotoimia edellytetä; ainoa varaus koskee asiallisiin syihin liittyviä perusteluja (joiden arvioiminen on tuomioistuimen tehtävä; unionin tuomioistuimen tuomio Impact (C-268/06), 65 ja 68 kohta), joiden on ymmärrettävä olevan ”kyseessä olevalle työehdolle ominaisia täsmällisiä ja konkreettisia seikkoja” (unionin tuomioistuimen tuomio Del Cerro Alonso (C-307/05), 53–58 kohta).
- 26 Kun näin ollen on todettu, että kyseistä direktiivin [liitteessä olevan puitesopimuksen] 4 lausekkeen 1 kohtaa sovelletaan määräaikaisten maataloustyöntekijöiden palkkoihin ja niihin liittyviin sosiaalivakuutusmaksuihin, nyt tarkasteltavassa tapauksessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että Corte di cassazione vahvistama oikeusperiaate, jonka mukaan työnantajan maksettavaksi tulevien sosiaalivakuutusmaksujen laskennan on perustuttava tosiasiallisesti tehtyihin työtunteihin, on kyseisen lausekkeen vastainen, koska se merkitsisi, että kyseisiä määräaikaisia työntekijöitä kohdeltaisiin vakituisia maataloustyöntekijöitä heikommin ilman tehokkaita asiallisia syitä.
- 27 Näiden kahden työntekijäryhmän vertailukelpoisuuden osalta on selvää ja riidatonta, että määräaikaiset maataloustyöntekijät hoitivat samoja työtehtäviä kuin vakituiset työntekijät [––].
- 28 Heikomman kohtelun osalta on varmaa, että Corte di cassazione vahvistaman oikeusperiaatteen soveltaminen johtaisi määräaikaisten työntekijöiden heikompaan kohteluun vastaaviin vakituisiin työntekijöihin verrattuna, koska maatalousalan prekaareissa työsuhteissa – ja ainoastaan niissä – työnantajalla on oikeus määrittää yksipuolisesti osapuolten vastavuoroisten velvoitteiden, nimittäin työnteko- ja palkanmaksuvelvoitteen, sisältö ja siten myös sosiaalivakuutusmaksujen ja vieläpä sosiaalietuuksienkin määrä; vakituisille työntekijöille puolestaan on joka tapauksessa taattu päivittäinen vähimmäispalkka, joka vastaa 6,30 työtuntia, heidän tosiasiallisesti tekemiensä työtuntien määrästä riippumatta, mikä vaikuttaa sosiaalivakuutusmaksuihin ja niistä riippuviin INPS:n myöntämiin etuuksiin.
- 29 Erilaista kohtelua koskevien asiallisten syiden puutteesta on todettava, että kumpikaan asianosaisista ei ole esittänyt tällaisia asiallisia syitä, joiden on ymmärrettävä olevan ”kyseessä olevalle työehdolle ominaisia täsmällisiä ja konkreettisia seikkoja” (unionin tuomioistuimen tuomio Del Cerro Alonso (C-307/05), 53–58 kohta), kun taas unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kyseinen käsite edellyttää, että erilaista kohtelua voidaan perustella kyseessä

olevalle työehdolle ominaisilla täsmällisillä ja konkreettisilla seikoilla ”siinä erityisessä asiayhteydessä, johon työehto kuuluu, ja näin on oltava objektiivisten ja läpinäkyvien arviointiperusteiden perusteella, jotta voidaan varmistaa, että kyseinen erilainen kohtelu vastaa todellista tarvetta, että sillä voidaan saavuttaa asetettu tavoite ja että se on tätä varten tarpeellinen” (unionin tuomioistuimen tuomio 19.10.2023, Lufthansa City Line (C-660/20)).

- 30 Nyt tarkasteltavassa tapauksessa ei ole todettu asiallisia seikkoja, jotka liittyisivät työn suorittamiseen, eikä täsmällisiä ja konkreettisia seikkoja, joista voitaisiin päätellä määräaikaisten työntekijöiden erilaisen kohtelun todellinen tarve, kun otetaan huomioon myös se, että maataloustoiminnalle ominaiset riskit, jotka liittyvät odottamattomien sääolosuhteiden erityiseen vaikutukseen, koskevat kaikkea työtä täysin työsuhteen luonteesta riippumatta.

Näillä perusteilla

Corte d'appello di Firenze

SEUT 267 artiklan nojalla

esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat unionin oikeuden tulkintaa koskevat ennakkoratkaisukysymykset:

1) Onko puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä 6.7.2006 tehdyn maatalous- ja puutarhatyöntekijöiden kansallisen työehtosopimuksen 40 artiklaan sisältyvän ehdon kaltaiselle kansalliselle työehtosopimukselle, sellaisena kuin Corte di cassazione on sitä ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta sitovasti tulkinnut, jossa määräaikaiselle maataloustyöntekijälle vahvistetaan oikeus saada maksu päivän aikana tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien mukaan, kun saman työehtosopimuksen 30 artiklassa määrätään, että vakituisilla maataloustyöntekijöillä on oikeus 6,30 tunnin työpäivää vastaavaan palkkaan?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohtaa tulkittava siten, että myös määräaikaisista maataloustyöntekijöistä ammatillisessa sosiaaliturvajärjestelmässä maksettavan pakollisen sosiaalivakuutusmaksun suuruuden määrittäminen kuuluu työehtoihin, mistä seuraa, että se on määritettävä saman kriteerin mukaan kuin vakituisilla maataloustyöntekijöillä eli että se on mitoitettava työehtosopimuksessa määrätyn päivittäisen työajan eikä tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien mukaan?

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lykkää asian käsittelyä, kunnes unionin tuomioistuin on vastannut edellä esitettyihin kysymyksiin.

Kirjaamolle annetaan tehtäväksi toimittaa tämä päätös Euroopan unionin tuomioistuimeen [–].

[–] Firenzessä 8.1.2024

[--]

TYÖASIAKIRJA